

Vereniging voor Natuurbescherming Zuidwolde en Omgeving

NATUURGENOTEN

No. 63
maart 2022

Zomerprogramma 2022 Natuurlijk Zuidwolde

Eindelijk weer start met
nestkastroutes voor de
jeugd

Opnieuw een cursus
wilde bijen

VERENIGING VOOR NATUURBESCHERMING ZUIDWOLDE E.O.

Bestuurssamenstelling:	Van de voorzitter	4
Voorzitter:	Zoekplaatje	4
Dhr. Joop Verburg	Jubileumjaar 2023	5
Waardeel 4, 7921 WG Zuidwolde	Agenda Jaarvergadering 2022	7
Tel. 0528373131	Natuurlijk Zuidwolde	7
Mob. 0638419852	Stiggeltie blijft vrije wildbaan	12
	Basiscursus wilde bijen	12
Penningmeester:	Ellen Dekker wordt preparateur	13
Dhr. Geert Smid	Excursie NVZ naar Engbertsdijkvenen	14
Willem moesweg 15, 7924 PA	Paddenstoelenexcursie	15
Veeningen	Presentatie over Zuid Amerika reis	17
penningmeester@	Sleedoornpage-eitjes zoeken	19
natuurverenigingzuidwolde.nl	Natuurwerkdag in Zuidwolde	19
	Korstmossen en mossen op de begraafplaats	21
Lid van bestuur Redactie nieuwsbrief	Het Italiaanse Aostadal in Noordwest - Italië	22
Dhr. Carl Maurits	50 nestkasten klaar, de vogels kunnen komen	
Email: carlgem@gmail.com	en de jeugd ook...	23
Tel. 0630699248	Nestkastjes Route 2022	24
	Vogelwerkgroep	24
Lid van bestuur en secretariaatsadres:	Vreemde lijst	25
Anneke van Baal	Zomerprogramma 2022	26
Email: amvanbaal@gmail.com	Verhaal over onze Zwarte kraai	28
	Zielige Pimpelmees	28
Lid van bestuur:	VOGEL-APP-groep	29
Albert Heere	Onze steenuilen	29
Email: albertheere@gmail.com	Plantenwerkgroep weer op pad	30
	Dramatisch slecht waterschapswerk	30
Bezorging Natuurgenoten	Vervolg op de dode vissen bij Vogelzangsewijk	31
Mevr. Wilma Huiskes	Provinciaal bermberaad	32
Tel. 0528-373125	Landschapsbrigade Zuidwolde	32
	Werkgroep Landschapsbeheer	32
Vormgeving en opmaak:	Dagvlinders in 2021	33
Dhr. Henk Bosma	Koninginnenpage kan stinken	34
Hazenpad 1, 7927 PG Alteveer	Dagpauwoog verpopt	35
Tel. 0528362001	Nachtvlinders	36
	Bladrolkevers	37
Foto's van Joop Verburg, tenzij anders	Het Vlinderommetje	38
vermeld	Watervervuiling bij Idylle	38
	Werkgroep landschapsbehoud over	
Omslagfoto: Roodgatje (soort wilde bij)	Huus van Sport en Cultuur	40
	Kappen....	41
	Paddenstoelen in Zuidwolde	42
	Bleek spikkelschijfje	43
	Paddenstoelen in eigen tuin	44
	Floris	44
	Werkgroep Pingo-onderzoek	44
	Jaaroverzicht 2021 van de passages op	
	Stiggeltie en Suthwalda	45
	Een eik	46

Van de voorzitter

Al heel lang vraag ik mij af waarom bodemschatten van bedrijven zijn. Waarom zijn aardolie en gas van olieconcerns? Waarom moet daar voor miljarden winst op gemaakt worden door een kleine groep aandeelhouders? Net zo als wij van de uiteenlopende vruchten van de aarde mogen leven -wanneer dat met liefde en met bescheidenheid gebeurt en niet meer dan we nodig hebben en rekening houdend met volgende generaties- zou dat ook met bodemschatten zo moeten zijn. Ik zie de bodemschatten als eigendom van de aarde. Wanneer we er al iets van naar boven halen, waarom is dat dan niet van en voor iedereen? Vragen om eens over na te denken en over door te praten.

Nu kijkend naar onze vereniging: Ik hoop van harte dat we de komende tijd alles weer vrij kunnen doen wat we als vereniging willen: Bijeenkomsten, excursies, onderzoeken, met de jeugd op pad, ons inzetten voor de natuur! Er zijn al heel wat plannen gemaakt die u in het jaarprogramma kunt lezen. Zet maar in uw agenda! We kijken ook verder vooruit, want in 2023 willen we alsnog ons 50-jarig jubileum gaan vieren. Daarvoor werken we aan een boek over onze begraafplaats en we bereiden een nieuwe levende expositie over vlinders in de Boerhoorn voor, voor de basisschooljeugd van heel (oud) Zuidwolde.

Het mooiste nieuws van de afgelopen maanden kwam donderdag 17 febr. '22 toen de gemeenteraad akkoord ging met een fietsbrug aan de noordzijde van het viaduct bij Linde, waardoor ecoduct Stiggeltie een vrije en ongestoorde wildbaan blijft.

Ik wens u een heel goede en zorgeloze tijd en veel plezier met deze Natuurgenoten

Joop Verburg, uw voorzitter

Zorgeloos.....Juist wanneer ik dit wil versturen is door Rusland een oorlog begonnen tegen Oekraïne. We hebben geen idee waar dit toe leidt, maar ik hoop van harte dat Rusland tijdig bij zinnen komt.

Zoekplaatje

Wat kan dit toch zijn? Wilt u de oplossing weten? Kijk dan op onze website www.natuurverenigingzuidwolde.nl op de homepage bij "Zoekplaatje". Vanaf eind maart 2022 kunt u de oplossing daar vinden.

Jubileumjaar 2023

Een van de belangrijkste activiteiten in het jubileumjaar is het VLINDER-PROJECT voor de basisschoolkinderen van de 6 basisscholen in het voormalig Zuidwolde-gebied. De eerste voorbereidingen daarvoor zijn inmiddels gestart: Overleg over de data, de reservering van de Boerhoorn, de afspraken met het IVN-scholennetwerk over afstemming van dit onderwerp, enzovoort. De belangrijkste week zal de eerste volle week van juni 2023 zijn plus enkele dagen er voor en er na i.v.m. opbouw en afbraak van de expositie. Maud Maas Geesteranus gaat dit jaar al aan de gang met het kweken van vlinders in alle levensstadia om te bereiken dat we volgend jaar aan alle schoolkinderen het volledige proces van ontwikkeling live kunnen laten zien in de Boerhoorn. Ze kunnen dan zien hoe vlinders uit de pop komen: een wonder!

Wel ga ik er van uit dat veel leden bereid zullen zijn om met dit prachtige plan mee te helpen zowel met de voorbereiding als bij de uitvoering in de week van 5 tot en met 10 juni 2023. Ik hoop dat we een beroep op u mogen doen.

Joop Verburg

Schoolkinderen kijken hun ogen uit als ze zien hoe een vlinder uit de pop komt

Een tweede project is het schrijven van een BOEK over de Begraafplaats van Zuidwolde. Een redactie bestaan de uit Bert Steenberg (Oudheidkamer Zuidwolde), Marga Kool (dichteres), Jan Erik Plantinga en Joop Verburg (beide namens de Natuurvereniging) zijn begonnen om een boek te schrijven en te illustreren over de geschiedenis, de culturele waarde en de natuurwaarde van deze begraafplaats. Inmiddels is al duidelijk dat er veel bijzonderheden en unieke dingen te beschrijven zijn over deze begraafplaats en de redactie is dan ook vol enthousiasme aan de gang gegaan. Ook Henk Bosma is als ontwerper bij het project betrokken. Wij gaan er van uit dat het boek gepresenteerd kan worden bij de jaarvergadering van onze vereniging eind maart 2023.

Bestuur NVZ

Overal intieme plekken

Herfstseer ook op de nieuwere delen van de begraafplaats

Agenda Jaarvergadering 2022

Jaarvergadering van Vereniging voor natuurbescherming Zuidwolde e.o. op donderdag 24 maart in de Boerhoorn, aanvang 19.30 uur.

1. Opening door de voorzitter Joop Verburg
2. Notulen van de jaarvergadering 2019 (in 2020 en 2021 zijn geen jaarvergaderingen gehouden.)
3. Activiteiten van de vereniging in de afgelopen jaren (het meeste is te vinden op de website www.natuurverenigingzuidwolde.nl)
4. Jaarverslagen van de penningmeester 2019 tot en met 2021
5. verslag van de kascontrolecommissie
6. benoeming nieuwe leden kascontrolecommissie
7. samenstelling bestuur (Wilma Huiskes is aftredend en er ontstaat dus een nieuwe vacature) Kandidaten kunnen zich aanmelden tot aanvang van de jaarvergadering.
8. Nieuws uit de werkgroepen van de vereniging
9. programma 2022 en 2023 (jubileumjaar)
10. Rondvraag en sluiting zakelijk gedeelte

Hierop aansluitend is de presentatie van foto's en films door René Manger over het libellenleven.

Its a long way... (Foto: Henk Bosma)

Natuurlijk Zuidwolde

Het is verrassend hoe ik telkens bericht van vele kanten krijg over allerlei kleine en gotere dingen die mensen opvallen. Ik geef het graag door aan alle lezers zodat wij samen nog meer oog en liefde voor de natuur krijgen.

Vogels

Gerrie de Lange stuurde foto's van een Grote bonte specht bij de nestkast die hij gekraakt had door de vliegopening verder open te hakken.

Grote bonte specht (Foto: Gerrie de Lange)

Anneke Bruinsslot stuurde een foto van een dode Kerkuil in haar eigen tuin. Ze heeft hem begraven maar wellicht had Ellen Dekker er nog iets mee kunnen doen (zie elders in Natuurgenoten)

Dode kerkuil (Foto: Anneke Bruinsslot)

Hero Moorlog stuurde foto's van de IJsvogels die hij weer zag in Hoogeveen. Ikzelf zag werkend aan natuurgeluiden hoe een Pimpelmeesje zijn klauwtje gebruikte om het mos van de dakpannen weg te krabben om voedsel daaronder te kunnen eten.

Ijsvogel (foto: Hero Moorlag)

Pimpelmees gebruikt zijn pootje om voedsel te zoeken

Eind januari kreeg ik nog een mooie foto van Roy Strijker die op de Takkenhoogte een Klapekster zag. Op dezelfde dag zag ik bij de Volkstuin 2 Ooievaars op het nest zitten klepperen. Dat is de vroegste datum waarop hier ooit twee Ooievaars te zien en te horen waren. De familie Schuppers houdt ieder jaar bij wanneer de ooievaar verschijnt op de volkstuin. De vroegste datum was 9 januari 2007, maar dat was er destijds maar 1.

Klapekster op de Takkenhoogte (foto: Roy Strijker)

Zoogdieren

Simon Datema stuurde een foto van een dode Wezel in hun tuin. Hij vermoedt dat het een kat is geweest die de Wezel heeft gepakt. Jammer, het zijn zulke slanke prachtige diertjes.

Dode Wezel (Foto :Simon Datema)

Ook Steenmarters zijn wel mooi om te zien, maar ze worden door veel inwoners weggekeken. Begrijpelijk want zowel auto's als kippen en andere huisdieren zijn regelmatig slachtoffer van deze marters. Lianne Zwijnen vond dat niet zo erg en genoot van de filmpjes die ze in haar tuin kon maken van een familie die op bezoek kwam. (zie website) Wat schade betreft zijn

Dassenwerk (Foto: fam. Rubingh)

Dassen minder problematisch, maar toch wanneer je in het dorp woont zoals de familie Rubingh en de Dassen ploegen een stuk van je gazon om, sta je wel even te kijken. Ja, de Das huist tegenwoordig heel zich bij Zuidwolde. Ik vind het wel mooi. Ineke Smid zag op een van haar wandelingen bij huis

een Egel onder de heg. Mooi dat ze die kon fotograferen. Ik weet dat ze er zijn, maar ze zijn enorm in aantal achteruit gegaan en ik heb al jaren geen Egel meer in Zuidwolde gezien, zelfs niet een die aangereden was.

Egel (Foto: Ineke Smid)

Vlinders

Over de dagvlinders twee uitzonderlijke waarnemingen: Astrid Willemse liet mij wat later foto's zien van een vlinder die zij op 3 juli had zien zitten op het pad bij de Wlidenberg.

Grote weerschijnvlinder (Foto: Astrid Willemsen)

Grote weerschijnvlinder (Foto Astrid Willemsen)

Het ging om twee foto's van de Grote weerschijnvlinder. Echt een zeldzaamheid. Ik heb op waarneming nage-

zocht, maar in de gemeente De Wolden is het de allereerste waarneming van deze prachtige grote dagvlindersoort. Astrid wandelde met haar hond. Zij zag een grote vlinder neerwarrelen die voor haar op het pad ging zitten en ze kon snel een foto maken. Daarna vloog hij weg maar even later landde hij op een verse keutel. Astrid kon toen ook een foto maken van de onderkant van deze vlinder. Bepaalde vlinders hebben bij warm weer behoefte aan mineraalrijk vocht en soms halen ze dat uit drollen of plasplekken. Een heel bijzondere waarneming in Zuidwolde. De weerschijn op de vleugels, die ontstaat bij een bepaalde lichtval, is op de ene foto duidelijk te zien op de rechtervleugel.

Citroenvlinder op nieuwjaarsdag 2022 (Foto:Arie den Boon)

De tweede uitzonderlijke waarneming was van een "gewone" dagvlinder, de Citroenvlinder. Arie den Boom zag de Citroenvlinder namelijk bij zijn huis tussen de Klimop op 1 januari 2022. Een nieuwjaarscadeautje dus. Zo vroeg heb ik nog nooit een melding van enige dagvlinder in Zuidwolde gekregen. Uitzonderlijk dus. Van Peter en Clara

Rups koninginnenpage (Foto: peter van Dijk)

van Dijk kreeg ik bericht over Koninginnenpage-rupsen in hun tuin. Ze tellden er op de Venkel en de Pastinaak in totaal 15!

Nachtvlinders

Lopend door het Steenberger Oosterveld let je op van alles en soms is er ook (te) veel om te bekijken. Maar soms zit het niet mee en dan ontdek je weinig. Dat overkwam mij op 28 september. Ik zag niet veel bijzondere dingen tot er een nachtvlindertje voor mij opvloog. ga die dan maar eens volgen in het bos. Meestal mislukt dat. Maar deze keer kon ik hem volgen en zag waar hij ging zitten. Midden in een struik. Tja, dan wordt fotograferen ook heel lastig, maar de kleur maakte dat ik het toch probeerde en uiterst voorzichtig haalde ik wat takken opzij en kon een foto maken.

Wilgengouduil

Safraangouduil

Het bleek te gaan om de Wilgengouduil. Gouduilen behoren tot de mooiste nachtvlinders en het maakte mijn tocht in een keer goed. Een paar dagen tevoren had ik bij een nachtvinderavond in De Stapel ook al een gouduil getroffen. Dat ging toen om de Safraangouduil die twee kleurvarianten heeft en die allebei op het doek kwamen.

Andere insecten

Arjen van den Hoek stuurde op 18 december een foto van een gal op eikenblad van de Eikenstuitergalwesp. Die wesp legde eerder een eitje op het eikenblad en deed daar een stofje bij

Eikenstuitergalwesp (Foto: Arjen van den Hoek)

dat de eik dwingt tot de vorming van zo'n gal. Die gal blijft ook gevoed worden door de eik. Op die manier kan de larf die uit het eitje komt in de gal -goed beschermd- door blijven eten tot hij volgroeid is. Daar verpopt hij ook en je kunt op de foto zien dat er ook al weer een nieuw galwespje uit is gekomen die zich een weg naar buiten heeft gevreten. Dat zijn in deze tijd alleen vrouwtjes, die zonder bevruchting! eitjes leggen op knoppen dicht bij de stam. Daar komen in het voorjaar mannetjes en vrouwtjes uit, die gaan paren en de vrouwtjes leggen dan eitjes op het jonge blad van de eiken. Dan begint de cyclus weer opnieuw en ontstaan dus weer echte fraai gekleurde stuitergallen. Per jaar zijn er dus twee generaties ; Eén met bevruchting en één zonder. Het is een wonder!

Verstijfde Honingbij (Foto :Arjen van den Hoek)

Arjen van den Hoek stuurde op diezelfde nog een foto. Hij fotografeerde een bij in de veronderstelling dat die

dood was, tot hij zag dat zijn pootje bevoog. Het was al veel te koud dus het beestje kon amper bewegen. Het gaat hier om een Honingbij die kennelijk de weg kwijt was. De bij kwam binnen bij; vloog later weg, maar of hij zo bij is dat hij zijn volk haalt om te overwinteren, durf ik te betwijfelen.

Grauwe schildwants met oude huid

Wantsen zijn wonderlijke dieren. Je ziet ze best vaak en er zijn wel 600 verschillende soorten in ons land. Wantsen hebben ook gedaanteverwisselingen, maar die verlopen vaak gelijkmatiger. De jonge vormen lijken dan al een beetje op de uiteindelijke vorm. Bij de Grauwe schildwants in de Vliedertuin bleek dat toch weer anders. Ik zal een pas uitgekomen schildwants en de huid waar die uitgekomen was, bij elkaar. Je vraagt je echt af hoe dat in elkaar heeft gepast. Uiteindelijk verkleurt de wants nog naar donker grijsbruin. Ik kreeg ook van Leo Floor nog een mooie foto van een Bloedrode libel die hij zag bij het Spookmeer.

Bloedrode heidelibel (Foto: Leo Floor)

Paddenstoelen

Tenslotte de paddenstoelen. Het is een onderwerp waar ik hele Natuurgelovigen mee vol zou kunnen schrijven. Heel veel verschillende soorten maar ook veel verschillen in leefwijze, voorkomen en verspreiding.

Veenmosvuurzwammetje

Gele aardappelbovist met Kostgangerboleten (Foto: Lyda Klaassen)

Bij de plantenexcursie bij de Vogelzangsewijk vonden we ook het zeldzame Veenmosvuurzwammetje. Lyda Klaassen stuurde een foto van de Kostgangerboleet op landgoed Linde. Die boleet groeit stiekem op een Gele aardappelbovist en eet mee van het voedsel dat die van de bomen krijgt. Op de begraafplaats zag ik na een paar jaar afwezigheid weer de Zwavelmelkzwam. Deze melkzwam geeft bij kneuzing van de plaatjes wat witte melk af die binnen 30 seconden geel wordt. Gemakkelijk kenmerk bij een soort die verder veel op anderen lijkt.

Zwavelmelkzwam

Melken van zwavelmelkzwam

Bij het weghalen van wat blad bleek op een van de Zwavelmelkzwammen een Kleine wintervlinder te rusten. Die heb ik maar met rust gelaten. Ook op de begraafplaats vond ik op dode blaadjes van de Klimop kleine exemplaren van de Klimoptaailing. De zwam verteert eerst het blad en dan groeien de paddenstoeltjes er op die zich met sporen weer verspreiden. Ook dit jaar stonden op de hoek van de Hoofdstraat en de Wethouder Klunderstraat weer tientallen exemplaren van de Ruwstelige stuifbal. Leuk om even in het bolletje te knijpen en te zien hoe een wolkje sporen naar buiten sproeit. Een laatste vermelding van een verschijnsel dat wel met zwammen te maken heeft, maar geen paddenstoel is. Wanneer bepaalde schimmels in dood hout zitten, produceren ze bij de stofwisseling water dat door uiterst kleine poriën naar buiten wordt geperst. Wanneer het licht vriest bevriezen deze straaltjes meteen en ontstaan steeds langere ijshaartjes. Het heet ook wel Sneeuwbaard. Hero Moorlag maakte er weer een prachtige foto van.

Stuur ook uw waarnemingen graag naar info@natuurverenigingzuidwold.nl en ik deel het met anderen via de website en Natuurgelovigen.

Joop Verburg

Klimoptaailing

Ruwstelige stuifbal

Stiggeltie blijft vrije wildbaan

Op donderdag 17 februari 2022 is de gemeenteraad van De Wolden akkoord gegaan met het voorstel om een fietsbrug aan te leggen als vrije fietsverbinding tussen Linde en Zuidwolde aan de noordzijde van het viaduct over de N48. Er zijn nog wel heel wat bedenkingen gekomen en zelfs ook nu nog weer werd door Groenlinks geopperd dat het toch ook een goede en veel goedkopere oplossing was geweest om van het viaduct een fietsweg te maken met 30 km zone voor ander verkeer. Daar zijn wij vanaf het begin voorstander van geweest, maar het was nu geen optie meer. Met het fietspad aan de noordzijde van het viaduct is de dreigende en blijvende verstoring voor het passerende wild gelukkig afgewend. Met de wetenschap dat het

een ecoduct is dat intensief door het wild wordt gebruikt met afgelopen jaar bijna 1500 passages waarvan meer dan 10% overdag is dat een belangrijke overwinning. Al degenen die al die jaren zich ingespannen hebben om duidelijk te maken hoezeer een fietspad over of direct naast het ecoduct ongewenst was, willen wij hartelijk danken. In de eerste plaats denken wij dan aan Philip de Brabander en Jaap Vliegthart die al 10 jaar uitermate trouw de monitoring bijhouden van de passages over de beide ecoducten in Zuidwolde. Maar ook de steun van anderen en met name ook HDL was onontbeerlijk.

Bestuur Natuurvereniging

Twee Hazen spelen op Stiggeltie

Basiscursus wilde bijen met 42 deelnemers

In maart van dit jaar is opnieuw een cursus Wilde bijen gestart. In een tijd van ernstige bedreiging van de natuur en in het bijzonder van insecten is het belangrijk om meer te weten over het leven van insecten. Bijen vormen een onmisbare groep insecten in verband met de bestuiving. Hun levenswijze is veelvormig en complex en zeer interessant. Het zal er in deze cursus niet om gaan om zoveel mogelijk soorten te herkennen en op naam te brengen,

maar vooral om de diversiteit in levenswijze en hun relatie met bloemen en planten. Welke natuurlijke omstandigheden hebben bijen nodig? Welke bedreigingen ondervinden zij? En vooral: Hoe kun je je eigen omgeving, je eigen tuin, beter inrichten voor insecten en voor bijen in het bijzonder? Dankzij subsidie van provincie Drenthe wordt na de cursus ook een workshop "Insectenhôtels bouwen" georganiseerd. *Joop Verburg*

Ellen Dekker wordt preparateur

Ik ben dit najaar 2021 met de opleiding voor preparateur (taxidermist) begonnen in Schaarsbergen. Nu komt het wel eens voor dat er mooie vogels of zoogdieren gevonden worden waar vervolgens niks mee gedaan wordt. Maar nu kunnen jullie de dieren naar mij brengen en dan registreer ik de vogel of zoogdier en kan ik hem, eventueel voor prepareer-kosten prepareren. Wel moet de gevonden vogel aan wat eisen voldoen. Wees voorzichtig met dode dieren. Houd rekening met het risico op besmetting (lijkvergiftiging,

Botulisme, parasieten zoals teken en luizen, enz.). Gebruik bij voorkeur plastic wegwerphandschoenen of was uw handen grondig na contact met het dode dier. Dan de vraag: Is het gevonden dier bedorven of kan het geprepareerd worden? Antwoord op deze vragen kunt u vinden op een overzicht dat staat op de linkpagina van de website van onze vereniging.

*Ellen Dekker, Reuvenkamp 17
Zuidwolde 06-53701613*

Dode Groene specht (Foto: Ellen Dekker)

Opgezet Groene specht (Foto: Ellen Dekker)

Excursie NVZ naar Engbertsdijksvenen

Op Corona verantwoorde wijze in de ochtend aangekomen hebben we eerst de noordelijke helft van de venen verkend. Het weer houdt zich nog in, maar het belooft een prachtige dag te worden. We komen aan in een oud veengebied, onder handen genomen door SBB en onlangs veranderd in een mooi natuurgebied.

Edwin de Weerd (l) legt uit hoe het gebied ontstaan is en bewaard wordt

Onze excursieleider Edwin is als adviseur betrokken geweest bij de ontwikkeling van dit gebied en weet er veel over te vertellen. We struikelen bijna over Tormentil, Adelaarsvaren, Eenarig wollegras, heel veel Adderwortel en nog veel meer planten die zich erg gelukkig voelen in dit venige gebied.

Snuitkeverschildwants die rups leegzuigt

Na een heerlijk meegebrachte lunch met een afsluitend ijsje (tractatie van de vereniging) hervatten we de tocht in het zuidelijke deel, wat bosrijker en aansluitend aan het noordelijke deel. In het bosrijke deel veel Adderwortel en een divers aanbod van paddenstoelen, onder andere de Kostgangerboleet en de Viltige maggizwam die sterk naar maggi ruikt. We komen aan bij de vennen aan de rand van het bos in de hoop de Noordse glazenmaker te vinden. We zagen verscheidene mannetjes rondvliegen en uiteindelijk vonden we zelfs een eileggend vrouwtje! Begrijpelijkwijze was het gezelschap van 7 mensen hierdoor in uiterste extase. In dit gebied staat het o zo kleine en zeldzame Canadees hertshooi, waarvan we uiteindelijk een bloeiend exemplaar gevonden hebben! We zagen een Levendbarende hagedis, de prachtige veer van een uil (dubbelvertakt tot ons om geruisloos te kunnen vliegen).

Vierpuntwielwebspin

Wat een mooi rustig gebied. De stilte valt als een deken om je heen en het zonnetje schijnt vanmiddag volop. We zagen een Snuitkeverwants die een rups leegzuigt terwijl bijna alle wantsensoorten van plantensappen

De zeldzame Noordse glazenmaker die eitjes legt in het veenmos

leven. Nog een kleine opsomming van weelderigheid: Witte snavelbies, Stijve Ogentroost, Kleine en ronde zonnedauw, Blauwe glazenmaker, Houtpantserjuffer en nog veel meer. Concluderend kijken we terug op een mooie dag, een prachtig gebied, dat wel wat minder toegankelijk is. Er zijn enkele routes, die vrij lang zijn, een kilometer of 8, met weinig mogelijkheden tot doorsteken. We komen nog een actieve IVN-moeder met haar kindjes tegen, die naar huis gaan in de wetenschap dat ze een van de zeldzaamste bloempjes van Nederland hebben gezien (Canadees hertshooi). Enthousi-

Rob en Joop met de IVN-junior rangers op zoek naar Canadees hertshooi (Foto: Tineke Bos)

ast gaan we nog voor ons laatste faunistisch hoogtepunt: het everzwijn, die hier ook gespot is, maar helaas.... om 15.00 uur zit de mooie dag er op en hopen we deze bij een volgende gelegenheid te zien.

Joop bedankt Edwin voor de prachtige excursie, geleid door iemand die zo betrokken was bij de ontwikkeling van het gebied en wiens invloed je kunt zien in vele landschapselementen die dankzij hem behouden zijn. Mooi op tijd vertrekken we weer heel tevreden naar huis.

Tineke Bos

Paddenstoelenexcursie

Afgelopen week zagen we in de plaatselijke krant een aankoniging van de paddenstoelenexcursie in het Faliebergbos in Zuidwolde. Al eerder hadden we goede verhalen hier over gehoord maar vanwege Covid, nog niet zelf deelgenomen aan deze excursie. Eenmaal aangekomen op de parkeerplaats bij Tonckenshuys in Zuidwolde stonden de eerste mede-paddenstoelenjagers al klaar. De groep werd in tweeën gesplitst en zelf zaten we in de groep met de kinderen.

Bernhard, Ida, Pieter en Elize

Er waren 5 kinderen aanwezig om ervaring op te doen in het ontdekken van paddestoelen. Al snel werden de eerste paddestoelensoort ontdekt. Het ging om hele kleine elfenbankjes. Hoewel Joop Verburg niet dé paddestoelel expert was (Bernhard de Vrie was met de andere groep op ontdekkings-tocht) wist hij wel enthousiast te vertellen over de verschillende soorten die we aantreffen.

Jochem Datema vindt iets, Joke kijkt mee

Zo was er een paddenstoelensoort waarbij de steel zo stevig was dat niet uit elkaar te trekken was. Dat was de *Helmycena*. Terwijl we door het bos liepen klonken de enthousiaste kreten van de kinderen volop, "HIER IS ER NOG ÉÉN!" Ondertussen was de jacht op de kleinste paddestoelel geopend. Uiteindelijk werd door een deelneemster uit Koekange een hele kleine gevonden, de Eikendopwammetje die voor de verandering op een beukendopje zat. De loep moest erbij gehaald worden om deze goed te kunnen bekijken. Dat er niet alleen paddenstoelen werden gevonden bleek wel toen Daniël een rups aantrof op een spar. Het bleek te gaan om de rups van een Schijnnonvliedder, deze soort bleek ook nog eens zeldzaam te zijn. Goed gevonden Daniël! Verderop in het bos werden er ook nog diverse Gekraagde Aardsterren gevonden en de oh's en ah's werden dan ook veel gehoord. Inmiddels was

de tijd omgevlogen en was het tijd voor een kop koffie/thee/ranja met een koek. Tijdens deze pauze werden de gevonden paddestoelen besproken tussen de verschillende deelnemers. Nadat iedereen voorzien was en van het zonnetje had genoten werd het tweede deel van de excursie voortgezet.

Als snel werden de neuzen de lucht in gestoken en werden de eerste stinkzwammen geroken en niet snel daarna ook gevonden. Nadat iedereen die het durfde had geroken aan de stinkzwam, pakte Joop Verburg een mes. Hiermee kon hij het zogenaamde duivelsei (begin van de stinkzwam) doormidden te snijden. Hierdoor kon je goed zien dat in het 'ei' een witte lijn loopt, wat uiteindelijk de zwam wordt. De rest van de bal is gevuld met een stinkend goedje wat door insecten wordt gegeten. Het plakkerige goedje (wat eigenlijk de sporen van de paddestoelel zijn) wordt op die manier verspreid zonder hulp van wind. Niet veel later kwamen we met z'n allen terug op de parkeerplaats waar we ook begonnen waren. We hebben het een leuke en leerzame ervaring gevonden en hebben precies 50 verschillende soorten gespot.

Familie Datema

Rups van Schijnnonvliedder

Grootsporige raspzwam

Presentatie over Zuid Amerika reis

Blij dat ik gevolg had gegeven aan het uitnodigende 'iedereen welkom' van de NVZ afgelopen dinsdag 19 oktober in de Boerhoorn, wat een prachtpresentatie! En dat vonden de aanwezige 50 anderen met mij zeer zeker ook.

In 2020 hadden Roelinda Alkema en Reinier Havinga al een korte impressie gegeven over hun reis naar Zuid-Amerika, gemaakt van het uiterste noorden, in Colombia, naar zuid, tot aan Kaap Hoorn toe. Vorig jaar kon de lezing helaas niet doorgaan. Gelukkig gaat, wat werkelijk mooi is nooit verloren, ook al niet met zulke pracht foto's erbij! We hebben vooral intens genoten begint Roelinda te vertellen, later wisselt Reinier haar af, uiting gevend aan zijn ervaringen, door nieuwsgierigheid gedreven. Van elk van de zes landen die ze bezochten: Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Argentinië en Chili wilden ze de hoofdstad zien, alsook iets van de beroemdste kunstenaar aldaar. In 2018 hadden ze de stoute schoenen aangetrokken met een nu of nooit,

want inmiddels 60-plussers. Voornamelijk om in een half jaar de Andes te voet te verkennen. Overnachten deden ze meestal in youth hostels, daar werd het nog wel eens gewaardeerd dat ze als een vader en moeder de vele jonge trekkers, zo lang van huis, konden bemoedigen. 10.000 km lang werd de reis, als het nodig was via bussen, een gehuurd busje en op het laatst nog met een boottocht op het Beaglekanaal. Ze ervoeren de bijzondere kleuren en geurbelevissen die dit continent biedt. En natuurlijk de verse smaak van tropische vruchten. Natuurreservaten ontdekken via gidsen was regelmatig nodig, ook voor de veiligheid. In het regenwoud in Colombia kwamen ze bij een indianennederzetting, waar nog op de traditionele manier geleefd wordt. Roelinda en Reinier spraken er even met de sjamaan. Elders kon dat niet, bang als de nog vrij levende indianen zijn voor ziektes door bacteriën en virussen. Ook een vleugje van de pampus in Argentinië werd opgeno-

Flamingo's in een zoutmeer (Foto: Reinier - Roelinda)

men in het programma. Zuid-Amerika heeft nog 25 werkzame vulkanen, geweldig mooie kratermeren en kent veel klimaatverschillen. En, je ziet de zon in het noorden schijnen!

De hele zaal genoot van de schitterende, door Reinier gemaakte, foto's van dieren, waaronder de indrukwekkende Condor, prachtplanten en mooie, soms gigantisch hoge bomen én van de bevolking, hoe hoger de hoed, hoe vromer de Peruaan die 'm draagt werd een leuk weetje. Toeristische gebieden werden zoveel mogelijk vermeden. In plaats daarvan werd de aandacht getrokken naar schitterende natuurverschijnselen, als geisers, gletsjers, fjorden, Nazcalijnen (via torens te zien) bergen, en de gigantische Colca Ca-

nyon, twee keer zo diep als de Grand Canyon in de VS. Ook maakten ze mooie doorwadingen in rivieren.

In deze culturen maken mensen zich minder druk: bij files verscheen een hangmat onder een vrachtwagen of werd er spontaan salsa gedanst. Daar tegenover staat dat armoede en afval helaas nog grote problemen zijn in dit werelddeel. Op de goede afloop van hun avontuur heeft het stel samen tango geleerd. 't Is zo'n ongelofelijke rijkdom', laat Reinier ons nog enthousiast weten. Voorzitter Joop bedankt hen heel hartelijk en prijst het stel ook speciaal voor hun aandacht voor de mensen en hun omstandigheden daar.

Emma van den Berg, Darp

Beeld van de Andes (Foto: Reinier-Roelinda)

Wonderlijke cactusbegroeiing (foto Reinier en Roelinda)

Sleedoornpage-eitjes zoeken

Zaterdag 18 december 2021: de geplande zoektocht naar de Sleedoornpage-eitjes is doorgegaan ondanks de afgekondigde beperkingen, maar we hebben onderling goed afstand kunnen houden. We zijn de hele dag ('s morgens met 6 mensen en 's middags met z'n vieren) op pad geweest om te zoeken naar eitjes. We hebben verschillende keren moeten uitleggen wat voor geks we toch aan het doen waren. Ondanks het feit dat superspeurder Menno Venema van de Vlinderstichting er bij was hebben we noch bij de Vlindertuin, noch in Middeveen, noch bij de Slagendijk eitjes gevonden. Vooral de Slagendijk was teleurstellend omdat we hoopten dat door het zorgvuldig en gezamenlijk

geplande weghalen van de oude Sleedoornstruiken door de gemeente in juli 2020, de jonge struiken een nieuw en welkom aanbod zouden zijn voor deze vlinders. Helaas.... tot nu toe niet dus. Wel zagen we verschillende leuke dingen: Eitjes van de Blauwrandspanner (die wel dus) Goudvinken, Boomkruipers, poppen van de Meidoornoglapmot en ook van sluipwespen, 7-stippelige lieveheersbeestjes en ook nog een vliegende nachtvlinder, de Oranje boogbladroller. We hebben tussen de middag bij Wilma geluncht met heerlijke soep en pannenkoeken! Al met al hebben we heel leuke en gezellige dag met elkaar gehad.

Joop Verburg

Menno Venema Vlinderstichting

Zoeken naar sleedoornpage eitjes Lian, Monique, Menno en Wil

Natuurwerkdag in Zuidwolde

6 november 2021 Nadat we de Natuurwerkdag in 2020 hadden overgeslagen i.v.m. de bijzondere CORONA-omstandigheden, is deze dit jaar wel doorgegaan bij de rotonde aan de Ommerweg. Ondanks een dringende oproep waren er eigenlijk niet heel veel werkers. Met 12 man hebben de de klus aangepakt. Die 12 mannen en

vrouwen verdienen wel een hoofdprijs, want om 12 uur lag het hele heideterrein er weer prachtig bij. Mede dankzij het feit dat de werkgroep Landschapsbrigade al een paar woensdagmorgens bezig was geweest, is het gelukt om het grote resterende heidestuk en de centrale vijver in 1 morgen op te schonen. Hemmeltied zullen we maar

Werk aan de rotonde

Joop wordt geïnterviewd voor RTV Drenthe
(Foto: Mart Krook)

zeggen. Leonie van RTV Drenthe was er al vroeg bij om in het programma Hemmeltied aandacht te besteden aan de Natuurwerkdag en dat deed ze met verve en spontaan en tussen de interviews door hielp ze ook nog een poosje mee. Het weer was prachtig: droog en een graad of 11. Heerlijk om lekker door te werken en Els deed er zelfs de jas bij uit. Wolter en Gerrie hadden voor voldoende gereedschap en handschoenen gezorgd. Die laatste waren vooral noodzakelijk bij het verwijderen van de braamstruiken. Die rukken de laatste jaren ten gevolge van de overmaat stikstof steeds sterker op. Om 10.00 uur zorgde Wolter voor de koffie met... en daarna met dubbele energie doorgewerkt tot 12.00 uur. Enorme bossen opschot liggen nu te wachten langs de rotonde om door de gemeente opgehaald te worden. Tegen het einde van de ochtend kwam Stefan Pronk van Landschapsbeheer Drenthe (LBD) kijken hoever we gevorderd waren. LBD is de provinciale

Wolter vrolijk aan het werk

Soep voor Anneke, Elly, Anton, Gerrie (en daar achter Wolter), Mart, Hilbert, Kees en Els

organisatie die de Natuurwerkdag in Drenthe faciliteert. Dit jaar werd op 50 plekken in de provincie werk in de natuur gedaan. Om 12.00 uur stond Anneke van Baal klaar met een heerlijke champignonsoep en uit huize Verburg werd een grote pan met prima pompoensoep gebracht en na een half uur was tot mijn verbazing vrijwel alle soep op. We kunnen heel tevreden terugkijken op deze werkmorgen omdat het werken met elkaar succesvol en gezellig was. Iedereen hartelijk dank: allereerst de werkers, verder Wolter Moorman voor de organisatie, LBD voor de ondersteuning en dank aan de makers van de soep. Alle deelnemers kregen 1 of 2 prachtige potten met een Vuilboom (aangeboden door LBD) mee naar huis. Vuilboom is de beste insectenstruik die Drenthe kent, dus ook in dat opzicht wordt Zuidwolde er weer mooier op.

Joop Verburg

Korstmossen en mossen op de begraafplaats

Velen zullen misschien al weten dat we als Natuurvereniging samen met de Historische Kring in de persoon van Bert Steenberg, bezig zijn onderzoek naar de begraafplaats van Zuidwolde. Dit gaat volgend jaar resulteren in een boek over de historie en de natuurwaarden van deze plek, deze laatste zijn al bijzonder hoog gebleken. We zijn ook erg blij dat Marga Kool een mooie bijdrage gaat leveren aan het boekwerk.

Voor onderzoek naar de mossen en korstmossen hebben we zeer kundige hulp ingeschakeld; 12 februari jongstleden zijn negen leden van de mossen- en korstmossenwerkgroep van de vereniging voor veldbiologie (www.blwg.nl) afgereisd naar onze mooie begraafplaats. Juist op de grafmonumenten komen veel soorten korstmossen voor, maar ook in de schrale graslanden en op de bomen groeien korstmossen en mossen. Korstmossen zijn een samenwerkingsverband tussen een specifieke algensoort en een bijbehorende schimmel. Net als mossen hebben ze geen wortels en

daarmee beschadigen ze dus de stenen niet. Deze fungeren puur als draager. Met name de oude grafzerken zijn vaak prachtig versierd met kleurrijke korstmossen: geel, oranje, bruin, wit, blauwgerand met zwart. Maar veel soorten korstmossen zien er vaak slechts uit als onopvallende vlekjes op de zerken. Met een loupe en de nodige kennis en ervaring zien de kenners aan uiterst subtiele details welke soort het is. Hierbij hangt de diversiteit voor een groot deel samen met de verschillende soorten stenen die gebruikt zijn. Het resultaat van de dag was enorm: op dit moment zijn er 140 soorten gemeld door deze groep specialisten, waarbij een aantal soorten zeldzaam of zelfs zeer zeldzaam is. Ook op dit gebied is de begraafplaats van Zuidwolde een heel rijk gebied. Het betekent ook dat we op al die oude grafmonumenten heel zuinig moeten zijn. Het is historisch erfgoed én dat gaat hier heel mooi samen met belangrijke natuurwaarden. De begraafplaats is onze aandacht en zorg meer dan waard.

Jan-Erik Plantinga

Lukas Verboom bestudeert een zerk

Kopermos alleen bij koperen letters

Kopjesbekermos

De zeldzame Zwarte grafkorst (diam 4 cm)

Het Italiaanse Aostadal in Noordwest - Italië

Op 15 februari jl. gaf Joop Verburg een dia avond over dit mooie dal. Hij was er 9 dagen met een vriend tevens medebestuurder Carl Maurits. Er waren een kleine 40 mensen aanwezig. Het dal ligt geïsoleerd tussen de bergen met maar een weg er doorheen en dat maakte het wellicht zo rijk aan o.a. planten en vlinders. En overal liet de Mont Blanc zich zien met zijn steile hellingen en de Gran Paradiso aan de andere kant en overal schilderachtige dorpjes. Door de beschutte ligging en de steile hellingen is de lucht schoon en er wordt geen gif gebruikt. Er werden in één week wel 100 soorten dagvlinders gezien zoals de Apollovlinder, verschillende parelmoervlinders, veel blauwtjes zoals het Adonisblauwtje, Dambordjes, allerlei dikkopjes en vuurvlinders en de Grote weerschijnvlinder en zo kan ik nog wel even doorgaan, aldus Joop. We kregen prachtige dia's

te zien van groepjes vlinders die dronken uit een plasje. De stenen hellingen zijn vaak heel droog, maar toch groeit er van alles tussen de spleten door zoals bijv. vetkruidachtige planten; diverse soorten sedums en steenbreek die er toch nog vocht en mineralen uit kunnen halen en opslaan in hun bladeren. Daarnaast is ook nog een vijftigtal dagactieve nachtvlinders in die week gezien. Ook bijensoorten en andere insecten zijn er ook volop te vinden op en in deze veldbloemenzee. De variatie is eindeloos.

Met geboeide aandacht hebben we gekeken en gehoord hoe mooi het daar is! En hoe deze twee mannen genoten hebben. Hier zijn wij deelgenoot van geweest en wij hebben mee kunnen genieten!

Alma Mulders

De fantastische Apollovlinder

Bloemrijke weiden met Bolrapunzels

50 nestkasten klaar, de vogels kunnen komen en de jeugd ook...

Dit voorjaar willen we weer starten met de jeugdgroepen en weer nestkastroutes gaan controleren. Albert Heere is de organisatie aan het voorbereiden en heeft inmiddels 4 mensen bereid gevonden om weer een groep te gaan begeleiden. Dat is prachtig. Ook heeft hij contact met alle scholen in en rond Zuidwolde. Begin maart gaat er een inschrijfbrief naar alle leerlingen en zullen we zien hoeveel basisschoolkinderen mee willen gaan doen. Het was duidelijk dat we na 2 jaar corona ook de routes moeten gaan vernieuwen en aanvullen. Daarom hebben we in ieder geval vast 50 nestkasten in elkaar gezet. Grote animator daarvan is Jan Mager. Hij is aan de gang gegaan met een ontwerp van zijn broer Freddy Mager. Dat ontwerp levert een stevige kast op waarvan het deksel niet open kan (dus ook niet voor kleine roofdieren), maar waarbij door de voorkant omhoog te

klappen, je eenvoudig in de kast kunt kijken en ook de kast eenvoudig kunt schoonmaken: twee grote voordelen. De kasten zullen op de routes zonder spijkers of schroeven laag worden opgehangen zodat controle eenvoudig kan. Nadat eerder een viertal vrijwilligers in Hoogeveen al veel voorbereidend werk aan de kast hadden gedaan, is vandaag in de schuur van de familie Huiskes de laatste hand aan de kasten gelegd (vlieggaten boren, voorkant inbouwen, ophangstelsysteem aanbrengen). Jan Mager, Jan Herstel, Roelof Nijboer en Joop Verburg zijn aan het werk geweest en Wilma Huiskes zorgde voor de koffie met cake. Leuk en gezellig werk zo met elkaar en een resultaat waar we trots op mogen zijn. Dank aan allemaal, maar vooral aan Jan Mager.

Carl Maurits, werkgroep jeugd

Nestkastbouw door Jan Herstel, Jan Mager en Roelof Nijboer

Robuuste nestkasten klaar

Jan Mager heeft enorm veel voorbereidend werk gedaan

Zomerprogramma 2022

Dinsdag 29 maart 2022, 19.30 uur in de Boerhoorn te Zuidwolde

Jaarvergadering Natuurvereniging Zuidwolde voor leden van de vereniging. Na een korte pauze zal omstreeks 20.30 uur René Manger een presentatie geven met foto's en films over libellen. Iedereen is daar welkom en ook de koffie is gratis. Libellen en klimaat: Libellen zijn al minimaal 300 miljoen op onze wereld. Wat maakt deze insecten zo succesvol? De laatste decennia lijkt het klimaat te veranderen. Hoe reageert de Drentse - en Nederlandse libellenfauna hierop? In deze lezing van René Manger worden verschillende aspecten van de libellenfauna in Noordoost Nederland met eigen foto's en video's toegelicht.

Dinsdag 5 april 2022 Zuidwolde: werken in de Vlindertuin op het volkstuincomplex aan de Westerveldseweg in Zuidwolde

De maandelijkse opknabbeurt van de Vlindertuin begint op elke eerste dinsdag van de maand om 9.00 uur en duurt tot ongeveer 12.00 uur. We gaan aan het werk om de Vlindertuin overzichtelijk en goed te houden voor de natuur en mooi voor de bezoekers. Wie mee wil helpen is van harte welkom. Handschoenen, stevig schoeisel, handschoenen, een hakje of schep zijn handig om mee te nemen. Nadere informatie kunt u krijgen via info@natuurverenigingzuidwolde.nl Volgende data zijn 3 mei, 7 juni, 5 juli, 2 augustus, 6 september en 4 oktober

Vrijdag 15 april 2022 Nachtvliedrexcursie De nachtvliedrexcursies in 2022 staan in het teken van inventarisatie van onbekende gebieden. In de meeste vakken waarin de lichtvallen dit jaar opgesteld worden, is nog weinig over nachtvlieders bekend. Daarmee werken we mee aan de inventarisatie van nachtvlieders in heel Drenthe wat uiteindelijk moet leiden tot een nieuwe Nachtvliedratlas van Drenthe over ca 5 jaar. Wanneer het weer ongunstig is, wordt de avond uitgesteld tot de zaterdag er na. Kijk voor het al of niet doorgaan de agenda op onze website. volgende data die u in uw agenda kunt zetten, zijn 13 mei, 17 juni, 15 juli, 12 augustus, 9 september en 7 oktober. Daarvan wordt plaats en tijd nader bekend gemaakt tegen de tijd dat de datum nadert.

Zaterdag 23 april 2022 Vroege vogelexcursie naar Zwarte gat Verzamelen bij Tonckenshuys om 6 uur. We rijden dan gezamenlijk naar het Zwarte gat. Wie op eigen gelegenheid gaat, kan om 6.15 uur aanwezig zijn aan het eind van De Egge linksaf bij de ingang naar het Natuurgebied.

Zaterdag 28 mei 2022: Vogelexcursie naar de Vreugderijkerwaard We verzamelen om 9.00 uur bij Tonckenshuys, Meppelerweg 22 in Zuidwolde. Opgave vooraf is nodig via gerriedelange@home.nl De Vreugderijkerwaard ligt net ten westen van Zwolle aan de noordoever van de rivier de IJssel, tegenover het op de andere oever gelegen plaatsje Zalk. In het 97 hectare grote gebied dat eigendom is van Natuurmonumenten bevinden zich tot vijf meter hoge rivierduinen en een met de IJssel meestromende nevengeul. De uiterwaard maakt deel uit van het door de rijksoverheid aangewezen Nationaal Landschap IJsseldelta. Een groot deel van het jaar is het gebied een rustplaats voor trekkende vogels, zo zijn er kieviten, kemphanen en grutto's te zien. In de winter wordt de waard vaak bevolkt door duizenden kolganzen. De bruine kiekendief vindt in het rietland zijn jachtgebied. Ook de zeearend laat zich hier soms zien. De Vreugderijkerwaard is goed te overzien vanaf de winterdijk en te ontdekken of ontdek de waard via het laarzenpad langs de nevengeul en de IJssel. Vanuit een vogelkijkhut zijn de vele vogels goed te observeren.

Zaterdag 18 juni 2022 Afsluitende feestelijke jeugddag voor alle deelnemers van de nestkastcontrole-groep. We willen het project afsluiten met een leuke dag(deel) excursie naar het Vogelpark in Ruinen. Nadere gegevens volgen.

Zaterdag 3 september 2022 natuurexcursie onder leiding van Edwin de Weerd naar het Vechtdal (met onder andere zoeken naar de Sleedoornpage) Verzamelen om 9.00 uur bij Tonckenshuys: Opgave vooraf gewenst via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 1 oktober 2022, 9.30 uur Zuidwolde bij Tonckenshuys: paddenstoelenexcursie

Onder leiding van Bernhard de Vries gaan we tot ca. 12.00 uur op zoek naar paddenstoelen. Wie vindt de bijzonderste paddenstoel? Welke zijn eetbaar? Wat betekenen paddenstoelen in de natuur? En voor de jeugd is Joop Verburg de gids: Wie vindt de kleinste paddenstoel? En wie de kleurigste? Iedereen is welkom en er zijn geen kosten aan verbonden. Vertrek om 09.30 uur bij de parkeerplaats van het Tonckenshuys, Meppelerweg 22, Zuidwolde.

Zaterdag 22 oktober 2022. Nacht van de nacht Start 19.30 uur op parkeerplaats Tonckenshuys, Meppelerweg 22 Zuidwolde. In deze Nacht van de Nacht gaan we nieuwe dingen doen om het belang van het duister duidelijk te maken. Kosten voor deze avond: kinderen gratis en ouders/begeleiders betalen € 2,00 per persoon voor consumptie en organisatie. Iedereen is welkom maar opgave vooraf is nodig via info@natuurverenigingzuidwolde.nl. De start is om 19.30 uur vanaf het parkeerterrein bij het Tonckenshuys. We eindigen omstreeks 21.00 uur en krijgen dan bij Tonckenshuys iets lekkers aangeboden.

Zaterdag 5 november 2022 Natuurwerkdag start 9.00 uur bij de rotonde Ommerweg Zuidwolde Natuurvereniging Zuidwolde doet mee aan de nationale Natuurwerkdag in samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe. Vanaf 9.00 uur gaan we aan de slag bij de om het heideterrein weer open te maken en opslag te verwijderen. Iedereen die mee wil doen, jong en oud, is van harte welkom. Heerlijk om samen buiten de handen uit de mouwen te steken en te zien hoe een gebied opknapt van deze onderhoudsbeurt. Wij zorgen voor gereedschap en handschoenen, maar trek zelf stevige kleding en schoeisel aan. We sluiten af om 12.00 uur met stevige soep voor alle medewerkers

Papagaai zwammetje (Foto: Henk Bosma)

René Manger, de libellenman

Nestkastjes Route 2022

Alle scholen rond Zuidwolde hebben inmiddels enthousiast gereageerd om mee te doen. Natuurlijk is dit geen garantie op een groot aantal aanmeldingen van kinderen maar wij krijgen volop medewerking van de scholen. Eind Februari willen we de werving in gang gaan zetten. Naast de vertrouwde nostalgische waarnemings boekjes kunnen we natuurlijk ook gebruik maken van alle moderne media maar het belangrijkste is om de kinderen een Zuidwoldiger natuurbeleving te laten ervaren. Al of niet met modder aan je schoenen..... Om mee te doen wordt wel gevraagd om jeugdlid te worden van onze vereniging (€ 7,50 per jaar).

Nestkast met piepjonge Koolmezen

Vogelwerkgroep

Na een aantal jaren werken als coördinator van de Vogelwerkgroep heeft Harmen van der Wal aangegeven hiermee te willen stoppen. Natuurlijk willen wij Harmen hartelijk danken voor zijn diensten de afgelopen jaren. Dat betekent wel dat we op zoek zijn gegaan naar een nieuwe coördinator. Onze oproep leverde niet één maar twee reacties op en deze twee mannen Roy Strijker en Gerrie de Lange gaan samen deze taak invulling geven. Ze stellen zich hieronder aan u voor en

Als het gezin al lid is dan hoeft dat natuurlijk niet niet. Graag willen we ook nog een aparte route hebben in het Belevingsbos in Kerkenveld maar dit is nog in een informatieve fase. Heb je zin om te assisteren of heb je ideeën die bij kunnen dragen dan even een mail naar info@natuurverenigingzuidwolde.nl

NB We willen op **zaterdag 18-6-2022** het "seizoen" afsluiten met een vogelvriendelijke verrassende excursie inclusief eten en drinken. (zet het vast in de agenda)

Albert Heere

Eén van de nestkastgroepen in 2009

we verheugen ons op de excursies die zij voor dit voorjaar hebben voorbereid.
Carl Maurits, interim coördinator vogelwerkgroep

Voorstellen: Gerrie de Lange

Ik ben 68 jaar geleden geboren in Zuidwolde en woon er nu nog steeds met mijn partner. We hebben 2 dochters die allebei 2 kinderen hebben. Ik ben 5 jaar geleden gestopt met (betaald) werken en doe vrijwilligerswerk voor Humanitas Thuisadministratie en voor

Gerrie de Lange

van de Natuurvereniging in het Steenberger Oosterveld. Sinds een jaar of 5 ben ik lid van de natuurvereniging Zuidwolde en ik vind de natuur en alles wat groeit en bloeit prachtig, vogels hebben hierbij mijn speciale interesse.

Voorstellen: Roy Strijker

Mijn naam is Roy Strijker, 26 jaar en ik zou me graag willen voorstellen als de nieuwe (mede) coördinator van de vogelwerkgroep. Ik ben afgestudeerd in ecologie en ben momenteel bezig met het laatste jaar van mijn bachelor toerisme. Om mijn studie mooi af te sluiten heb ik ervoor gekozen om mijn stage en afstudeeronderzoek te doen bij Het Nationale Park De Hoge Velu

Vreemde lijster

In de week van 14 januari kreeg ik van 3 kanten foto's toegestuurd van een bijzonder lijsterachtige. Geert Vrieling aan de Hoofdstraat, Ans Kisjes en Anita de Boer bij Tonckenhuys zagen alledrie een lijster met een roodoranje borst. Anita dacht aan een Roodborstlijster maar zij had er niet een foto van kunnen maken en dat bleek uiteindelijk niet de soort te zijn, waar het om ging. De foto's van Ans en Geert zijn door alle deskundigen binnen onze Na-

Roy Strijker

we. Alhoewel ik veel op kantoor zit is dit een prachtige omgeving om mijn studie af te ronden. Tijdens beide studies ben ik wereldwijd veel bezig geweest met het organiseren en het uitvoeren van diverse natuur- gerelateerde onderzoeken of excursies. Dit is dan ook iets wat ik erg leuk vind, en mede daarom heb gekozen voor deze mooie rol binnen de natuurvereniging. Het inspireren van andere mensen over natuur is een echte passie van mij. Dit is ook terug te zien in mijn hobby's, ik spendeer veel tijd buiten tijdens het vogelen, fotograferen of het maken van een mooie natuurreis. Hopelijk tot snel bij één van onze mooie vogelexcursies!

tuurvereniging bestudeerd. Gerrie de Lange, Roy Strijker, Harmen van der Wal en Metske van der Maar hebben er allemaal naar gezocht en twijfel was er aan alle kanten. Er zijn heel veel lijstersoorten in de wereld en hij had wel wat van meerdere soorten. Uiteindelijk leek men het eens te zijn met de naam *Turdus hortulorum*. De Nederlandse naam kent een aantal varianten: Grijsruglijster, Grijskaplijster en Tuinlijster. Maar vanwege de donkere borst werd

men het uiteindelijk eens: de Zwartborstlijster of een kruising tussen die twee. Misschien heeft zo iedereen wel een beetje gelijk. Punt is dat het waarschijnlijk gaat om een kooivogel die uit gevangenschap is ontsnapt. Dat lijkt des te meer te kloppen door de opmerking van Anita, dat de vogel helemaal niet schuw was en dat ze er wel erg dichtbij kon komen. Al met al was het een bijzondere ontmoeting met een vreemde vogel en een leuke speurtocht voor de vogelaars.

Joop Verburg

Verhaal over onze Zwarte kraai

In het voorjaar van 2021 komt elke dag een paar keer een Zwarte kraai naar onze vogeldrinkbak. Met een stukje brood in zijn bek. Hij landt op de rand en kijkt naar links en rechts. Dan laat hij het stukje brood in het water vallen en kijkt weer om zich heen. Hij pakt het stukje brood weer op en probeert het weg te krijgen. Helaas is het nog niet eetbaar en dus laat hij het stukje nog een keer vallen. Hij kijkt weer om zich heen en pakt het brood weer op. Nu is het lekker zacht en goed eetbaar. Tevreden vliegt hij weg. Dit herhaalt zich heel regelmatig. We hebben de kraai zeker 10 keer gezien. Ik ben stik benieuwd naar komend voorjaar. Genieten toch! Blijkbaar heeft hij bij ons een

Zielige Pimpelmees

Lianne Zwijnen stuurde deze foto's van een wel erg zielige Pimpelmees. Ze vroeg: "Heb je dit wel eens gezien? Hij was op Strooidorp Dedemsvaart een kantine binnengevlogen." Je zou hem bijna Pinokkio noemen. Ik heb geen idee hoe hij aan zo'n lange snavel komt. Wel bijzonder dat hij (of zij) het al zo lang uitgehouden heeft. Hij moet minstens een half jaar oud zijn. Hij ziet er wel slecht uit. Misschien horen we nog eens hoe het afgelopen is. Of is er iemand die raad weet bij zo iets? JV

Zwartborstlijster (Foto: Ans Kisjes)

voorraadje gevonden waar hij elke dag winkelt. Wat slim zijn sommige beesten.

Gjalt van der Wal

ZwarteKraai

Pimpelmees met vergoeide snavel (Foto: Lianne Zwijnen)

VOGEL-APP-groep

Martin Beekwilder uit Kerkenveld -één van onze actieve leden in de Landschapsbeheergroep- wil wel een app-groepje starten met mensen die in vogels geïnteresseerd zijn en die elkaar op de hoogte houden van bijzondere waarnemingen in de buurt en die zomaar ineens aangeven aan elkaar: "Het lijkt me wel mooi om morgen daar of daar heen te gaan. Wie heeft er zin om mee te gaan?" Wie dat leuk vindt, kan zich ook via info@natuurverenigingzuidwolde.nl opgeven met vermelding van je 06-telefoonnummer zodat je kunt worden opgenomen in de app-groep.

Martin Beekwilder

Onze steenuilen

Na een broedseizoen in het voorjaar waarin we 4 kasten met jongen hadden was het in de herfst weer tijd om de nestkasten allemaal weer schoon te maken en te voorzien van nieuw en schoon nest materiaal. We zijn meerdere dagen hiervoor op pad geweest. Van Landschapsbeheer Drenthe hadden we weer 3 nieuwe kasten ontvangen die marterproef zijn. Deze zijn geplaatst in Echten, ten Arlo en aan de Westerveldseweg in Zuidwolde.

Tevens hebben we ook een aantal nieuwe draag-bokken (zie foto) ontvangen waar we de kasten op kunnen monteren. Deze draag-bokken maak je vast aan een stam van de boom waar geen mogelijkheid is om de kast op een tak te monteren. Voordeel van deze constructie is dat je de ladder er zo tegen aan kunt zetten om bij de kast te komen.

We hopen voor dit seizoen weer op wat uitbreiding van het aantal broedsels zodat we deze mooie vogels voor ons gebied kunnen behouden.

Roelof nijboer

Martin Beekwilder

Nieuwe bok voor steenuilenkast (Foto: Roelof Nijboer)

Close-up van een Steenuil (Foto: Roelof Nijboer)

Plantenwerkgroep weer op pad

Met de plantenwerkgroep gaan we covid nadrukkelijk achter ons laten en trekken we weer volop de natuur in. Net als voorgaande jaren gaan we de donderdagavond weer gebruiken om onze kennis van de planten rond Zuidwolde bij te spijkeren en te inventariseren. En tegelijkertijd genieten van de mooie omgeving, de libellen, vlinders en andere insecten die we vast ook tegen gaan komen. Edwin Dijkhuis van Floron heeft aangeboden om op een avond in het voorjaar alles te vertel-

len over de zeggan, dus die hebben daarna geen geheimen meer. Op zaterdag 3 september hebben we een dagexcursie gepland onder leiding van Edwin de Weerd: doel is het Vechtdal. Kortom: het wordt dit jaar weer genieten! Wie mee wil doen met de plantenwerkgroep kan zich opgeven via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Martin Stolp, Coördinator plantenwerkgroep

Dramatisch slecht waterschapswerk

Op donderdag 2 september was de laatste excursieavond van de **plantenwerkgroep**. We zijn op pad geweest in het opnieuw ingerichte stuk van de Vogelzangsewijk. De wijk is de afgelopen jaren omgetoverd door Prolander tot een robuuste natte verbindingzone. De grond langs de wijk was aangekocht door Drents Landschap (HDL) en verschaald en op allerlei plekken verdiept en vernat. 5 jaar geleden heeft de plantenwerkgroep een 0-inventarisatie gedaan per kilometer om te weten hoe de vegetatie bij aanvang was en wilden eens kijken hoe de vegetatie zich ontwikkelt. We vonden inderdaad verschillende leuke en enkele meer zeldzame pioniersoorten. Maar heel vervelend was, wat we zagen van het onderhoud van de watergang, waarvoor het Waterschap verantwoordelijk is. De taluds waren aan beide kanten kaalgeschoren terwijl het een heischrale vegetatie is, met Struikheide, Dopheide en Tormentil etc. en hier en daar onderin zelfs uitgroei van veenmos. Midden in de bloeitijd van de hei is alles kaal gemaaid terwijl het eigenlijk helemaal niet gemaaid hoeft te worden en zeker in deze tijd niet.

Maar dat was niet de enige ontdekking. De wijk was leeggehaald waarbij al het slootvuil niet gewoon naar de wijk op de kant was gelegd maar over de schraalgemaakte stukken van HDL was uitgestort.

Honderden vissen zo dood gevonden

Daarbij zijn honderden vissen doodgegaan. We zagen al die dode vissen liggen: Voorns, Baarzen, Snoeken, Zeelten, maar ook Riviergrondels en zelfs Grote modderkruiper. Die laatste is een streng beschermde soort, waarvan het bekend is dat die ten zuiden van Hoogeveen voorkomt. Er hadden dus vooraf maatregelen genomen moeten worden om dit werk met zorg en toezicht uit te voeren. We hebben ter plekke foto's genomen en direct

doorgestuurd naar HDL. Zij nemen nu contact op met Waterschap om dit probleem voor zover mogelijk op te lossen en te voorkomen dat zo iets weer gebeurt.

PS Er zat ook een aantal nog levende Gevlekte Amerikaanse rivierkreeften tussen. Normaal zou je dat maar zo laten want het zijn schadelijke exoten, maar gezien het hele kerkhof, hebben we die overlevenden toch maar naar het water teruggebracht.

Zelfs de beschermde grote modderkruiper

Snoek

Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft

Vervolg op de dode vissen bij Vogelzangsewijk

Op 28 september ben ik met Harald de Graaf (st. HDL) en een vertegenwoordiger van het Waterschap Drents-Overijsselse Delta naar de Vogelzangsewijk geweest. Hoewel het in het begin wat sputterend ging, werd het uiteindelijk een goed gesprek waarin een drietal afspraken zijn gemaakt.

1. Het waterschap gaat het slootvuil en de modder afschrapen van het verschaalde deel van Drents Landschap waar het op gestort is, zodat de grond weer schraal wordt.
2. De taluds zullen (zoals eigenlijk de bedoeling van Waterschap al is) voortaan niet aan beide kanten van de watergang gemaaid worden maar gefaseerd en één kant

blijft 's winters hoger staan.

3. Wanneer duidelijk is dat het risico bij schoonmaken van een watergang veel vissen of beschermde soorten mee de kant op kunnen komen, zal iemand extra meelopen om dat te checken en vissen terug te gooien en wanneer die niet beschikbaar is, wordt contact opgenomen met visvereniging Het Vette Baarsje uit Hoogeveen die vrijwilligers hebben die dan mee willen lopen.

Het lijkt ons een bevredigende en leerzame oplossing.

Joop Verburg

Provinciaal bermberaad

Sinds enkele jaren is er een Provinciaal bermberaad. Daarin hebben allerlei natuurorganisaties, waterschappen, Prorail en gemeenten zich verenigd. Ook onze Natuurvereniging heeft zich daarbij aangesloten. Doel is om samen te werken en na te denken over de beste manier om bermen weer bloemrijk, gevarieerd en geschikt voor allerlei leven te maken, met name voor insecten. Afgelopen jaar heeft ook onze gemeente De Wolden zich aangesloten bij dit beraad. Tegelijk is vorig jaar een nieuw bermbeheerplan vastgesteld door de gemeenteraad, waarbij ruim 40% van alle bermen ecologisch beheerd gaan worden. Dat lijkt minder dan het is, wanneer we er van uitgaan dat een groot deel van de bermen ongeschikt is om ecologisch te beheren (te smal, te veel vervuiling) of niet nodig omdat er een bos- of natuurgebied naast ligt. De gemeente heeft daarbij ook het voornemen om degenen die het werk uit gaan voeren -de mens op de trekker-, speciale opleiding te geven om dat werk goed uit te voeren. Wij zijn blij met die ontwikkeling!

Een van de onderdelen voor de aangesloten partijen is om te monitoren wat het effect is op de bloei. Daartoe is door FLORON (landelijke plantenorganisatie) een methode ontwikkeld, die nectarindex heet. Daarbij worden metingen om de 10 meter van een stuk berm van 100 meter, geïnventariseerd

op bepaalde soorten bloeiende planten. Het aantal soorten en het aantal planten wordt omgerekend naar een getal dat aangeeft hoeveel nectar beschikbaar is. Dat is vrijwilligerswerk. Ook onze Natuurvereniging doet daar aan mee en afgelopen najaar zijn er al oefensessies geweest georganiseerd door St. Landschapsbeheer Drenthe. Onder het camera-oog van RTV-Drenthe was er een oefensessie bij onze Idylle.

Martin Stolp

Cursusdag Mijn berm Bloeit

Langs Idylle vonden we de zeldzame Echte guldenroede

Landschapsbrigade Zuidwolde

Werkgroep Landschapsbeheer

Deze werkgroep van vrijwilligers werkt onder de vlag van de Natuurvereniging Zuidwolde en verricht werkzaamheden in en om Zuidwolde. Het werkseizoen loopt van 15 september tot 15 maart,

in deze periode kunnen wij in de natuur werkzaamheden uitvoeren zonder dat we de natuur erg verstoren. Dit werkseizoen hebben we als werkgroep in Steenberger Oosterveld de

heidevelden vrij gemaakt van opschot. Dat wil zeggen dat alle berkenboompjes en vliegdennen eruit zijn gesnoeid.

Als je dit niet zou doen, dan is de hei in enkele jaren verdwenen en is het overgegaan in een nieuw bosgebied. Het is voor de aanwezige dieren van belang om de heide open te houden, zodat ze een geschikt leefgebied hebben. Het gebied is eigendom van St. Het Drentse Landschap en met die organisatie wordt nauw samengewerkt. Zin om te helpen?

Onze werkgroep bestaat uit gemiddeld uit 6 personen, maar we kunnen wel versterking gebruiken. Het gebied

Anton Voogt aan het werk (Foto: Martin Beekwilder)

Dagvlinders in 2021

Bij "Natuurlijk Zuidwolde" wordt melding gemaakt van enkele uitzonderlijke en leuke waarnemingen van dagvlinders. Over de Koninginnenpage staat hieronder nog een bijzonder verhaal. Maar natuurlijk keken we ook naar de andere dagvlindersoorten in die periode. Er waren vanaf september opvallend veel Dagpauwogen en Atalanta's. Ook in de Vlindertuin kreeg ik regelmatig enthousiaste reacties. Dat is een lichtpunt, maar..... wanneer je die soorten niet meerekent, waren er ook in het najaar van 2021 weer weinig dagvlinders. We hebben nauwelijks Icarusblauwtjes gezien, vrijwel

is namelijk te groot om elk jaar vrij te maken van opschot. De werkgroep werkt op de donderdagmorgen van 09.00 tot 12.00 uur in het natuurgebied. Je werkt buiten in de natuur en het is gezellig om met elkaar een mooi stuk natuurgebied aan de oostzijde van Zuidwolde te behouden voor het nageslacht. Landschapsbeheer Drenthe zorgt dat de groep wordt voorzien van gereedschap voor de vrijwilligers. U kunt zich melden bij de coördinator van de werkgroep,

Bert Snippe

landschapsbeheer@natuurvereniging-zuidwolde.nl - 0654256270

Het is van belang om het Steenberger oosterveld open te houden (Foto: Martin Beekwilder)

geen Landkaartjes en Kleine vossen. Het aantal Bruine zandoogjes, Oranje zandoogjes en Zwartsprietdikkopjes was bedroevend laag. De zorg over de achteruitgang blijft.

Joop Verburg, coördinator Vlinderwerkgroep

Dagpauwoog op Sedum

Koninginnenpage kan stinken

In het vorig nummer van Natuurgenoten maakten wij al melding van waarnemingen van Koninginnenpages door diverse leden van de vereniging. In september kreeg ik van Erik Veldboom een foto van een rups van een Koninginnenpage op de Venkel. Nu ken ik Erik goed en ik belde hem met de vraag of hij een experiment wilde doen. Ik had namelijk gelezen dat deze rups wanneer hij in het nauw komt 2 oranje hoorntjes uit zijn kop kan laten komen die behoorlijk stinken, om daarmee een vijand af te schrikken. Erik heeft samen met zijn vrouw Floor de rups opgepakt en wat "gepest" maar zonder reactie. Toen Erik hem weer terug wilde zetten schoten er opeens twee oranje sprietjes uit de kop en inderdaad stonken die behoorlijk. Erik riep zijn vrouw Floor om snel een foto te maken maar toen waren de hoorntjes al weer grotendeels verdwenen. Toch vind ik het unieke foto's omdat ik zoiets nog nooit op een foto heb gezien.

Koninginnenpage rups met oranje oranje stinksprietjes (Foto: Floor van Rijnsoever)

Een week later: Caroline & Jan-Willem Gabriëls stuurden een bericht: Op dezelfde plek waar wij half augustus in onze tuin de Koninginnenpage zagen, zitten nu de rupsen (zie foto's). Onze zoon Teije (bijna 7 jaar) heeft ze ontdekt, hij is gek van vlinders, insecten

en vogels. Er zitten wel 5 rupsen. Moe-ten we nog iets wel of juist niet doen zodat er meer kans is op mooie vlinders?

Teije en Ida Gabriëls bij de rups van de Koninginnenpage

Hartelijk welkom op Steenberg 13 om ze te bekijken! Zo'n uitnodiging sla ik niet af dus ik ben er direct op af gegaan. Ik heb een heerlijke ontmoeting met Teije en zijn zusje Ida (5) gehad. Beide bleken ze buitengewoon in de natuur geïnteresseerd te zijn en zij lieten mij vol trots de rupsen van de Koninginnenpage zien die zij gevonden hadden. Ze hadden zelfs al ontdekt dat wanneer je de rups aanraakt, dat er dan twee oranje sliertjes uit de kop tevoorschijn komen. Dat is op de foto te zien. De rups kromt zich naar achteren en perst twee stinkende oranje sliertjes uit de kop. Wat leuk dat de kinderen dat zelf ontdekken.

Rups Koninginnenpage met stinkhoortjes

Maar daar bleef het niet bij, want ze lieten mij het ene insect na het andere zien. Meidoornwantsen, Atalanta's, juffers, Gehakelde aurelia, Dagpauwoog enzovoort. Nog specialer vond ik dat Teije zelfs de namen van heel veel planten in de tuin al kende: Venkel, Goudsbloem, Ijzerhart, Incarnaatklaver (!) de ene na de andere naam kwam voorbij. Wat is het mooi dat kinderen zo dicht bij de natuur worden opgevoed en dat ze er met zoveel aandacht mee omgaan.

Lege pop klein koolwitje

JV

Dagpauwoog verpopt

Maud Maas Geesteranus is enthousiast natuurfotograaf. Zij fotografeert niet alleen in de natuur, maar ze maakt ook foto's van processen. Zo heeft ze een hele serie opnames gemaakt van de verandering van rups naar pop en van pop naar vlinder bij de Dagpauwoog. De hele serie is bij de waarnemingen op onze site te zien. Hier een versnelde weergave. Maud wil volgend jaar ook meewerken aan het vlinderproject voor scholieren en daar is dit vast een oefening voor.

JV

Verpopping dagpauwoog (Foto: Maud MG)

Nachtvlinders

Als werkgroepleden hebben we de indruk dat het aantal nachtvlinders achteruit gaat. Ondanks vele geschikte avonden met weinig wind en hogere temperaturen, neemt het aantal soorten en het aantal vlinders op het laken en op de smeef af. De oorzaken zijn niet eenvoudig te duiden. De klimaatverandering op zichzelf (ook een gevolg van hoe wij leven) heeft als effect vooral een toename van zuidelijke soorten. Dat zien we ook wel, maar het compenseert de achteruitgang van andere soorten niet. Ook de uitstoot van allerlei stoffen in de industrie, het verkeer en de landbouw heeft negatieve invloed op de biodiversiteit. We moeten een aantal dingen op korte termijn veranderen, want het gaat echt niet goed! Neem nieuwjaarsavond: weinig wind, geen regen, temperatuur ca 14 graden. Joop Verburg heeft de lamp aangehad bij de Vlindertuin en gesmeerd. Op de smeef zat niets en bij de lamp 1 vlinder (een Perentak) Dat was alles.

Natuurlijk zijn er ook wel leuke dingen te melden. In mijn eigen tuin in Ruinen op een redelijk zwoele avond van 9 september kwamen ineens veel vlinders op het doek. Zowel macro's als micro's. o.a. de Late heide-uil en Lindegouduil maar de winnaar was toch wel de Alpenzeggemineermot. Althans.....de superdeskundige Tymo Muus denkt dat. Hij was behoorlijk kwaad dat ik het beestje niet heb gevangen en in de vriezer had gedaan om hem door hem te laten determineren. Dus helemaal zeker is het nu niet. Vanzelfsprekend zal ik de zegge in mijn tuin het komende jaar bijzonder in de gaten houden.

Op 6 februari 2022 kwam er nog een daverende verrassing. Ik had een micro gefotografeerd in het bos tussen

Ruinen en Echten en ik kwam tot de conclusie dat het zou moeten gaan om *Agnathosia mendicella* (Gehaakte zwammenmot), maar die was nog nooit op Waarneming.nl gemeld in Nederland. Deze dag kreeg ik bericht dat de waarneming was goedgekeurd. Nieuwe soort voor mij, voor Drenthe en voor Nederland! Nachtvlinders blijft opwindend.

Theo Bakker, coördinator nachtvlinderwerkgroep

Alpenzeggemineermot (Foto: Theo Bakker)

Lindegouduil (Foto: Theo Bakker)

Gehaakte zwammenmot (Foto: Theo Bakker)

Bladrolkevers

Berkenbladrolkever maakt insnuidingen

Sigaar is klaar

Bladrolkevers heten ook wel sigarenmakers. Wanneer je in mei gaat letten op het nog jonge blad van de berken, kun je zien hoe kleine zwarte kevertjes insnijdingen in sommige blaadjes maken waardoor er uiteindelijk delen van bladeren als opgerolde sigaretjes naar beneden hangen. Afgelopen zomer heb ik de tijd genomen om dat proces eens goed te bekijken. Dat kost tijd, want snel gaat het niet. Het kevervrouwtje maakt S-vormige insnijdingen van buiten naar binnen en dat gaat zo knap dat de insnijdingen stoppen bij de hoofdnerf en ongeveer een centimeter van elkaar. Tijdens dat proces komen er hitsige manntjes op het vrouwtje af. Er vindt een paring plaats. Wanneer dat gedaan is gaat de kever heel lang aan de gang om dat tussenstukje nerf

Paring van berkenbladrolkevers

Hazelaarbladrolkever

te bewerken. Wat zij doet weet ik niet -milimeter voor milimeter bewerkt ze het stukje nerf met haar snuit-, maar het resultaat is dat de losgesneden bladslippen vanzelf in elkaar rollen. Intussen heeft zij ook nog een eitje gelegd. Midden in het sigaretje komt een larfje uit het ei die goed beschermd kan gaan eten van het blad. Uiteindelijk verdort de rest van het blad en valt de sigaar op de grond. Daar gaat de larf verpoppen en ooit komt daar een nieuwe kever weer uit. Bij de berk is het de zwarte Berkenbladrolkever maar ook bij de Hazelaar worden sigaren gemaakt door de prachtig rode Hazelaarbladrolkever.

Joop Verburg

Het Vlinderommetje

Het vlinderommetje heeft eigenlijk geen reclame meer nodig maar ik be-veel het toch aan een ieder aan, omdat de veelzijdigheid ongekend is. Op zicht afstand van ons dorp kun je op elke plek starten met een wandeling die je naar eigen behoefte in lengte kunt variëren tot een lengte van 10 km. Eenmaal onderweg kom je langs de vlindertuin, bos, heide, water, bouwland, grasland, de Idylle en de kinderboerderij van Freek. De vele informatie borden langs de route geven informatie en uitleg over historie en ontstaan van het landschap en geven voorbeelden van wat je aan flora en fauna kunt zien langs de route. In de loop van het jaar is ook nog op allerlei plekken te genieten van verschillende vruchten. Op de banken langs het pad kun je even weg mijmeren of een meegenomen of geplukt appeltje verorberen. Het pad heeft een voorkeurs richting maar is ook prima in tegenovergestelde richting te lopen zeker als je het pad al een beetje kent, wijst dat zich vanzelf. Afgelopen jaar is de uitbreiding naar de Middelveense Kaamp bewegwijzerd. Deze beide stukken grond van de Familie Buning verkeerren, doordat ze zijn afgegraven, nog in een soort van ontwikkeling waardoor het nu extra mooi is om daar te kijken en de verandering per seizoen te vol-

gen. Op de Ekelenberg zijn in overleg met de eigenaar Hans Haar plannen ontwikkeld om een paar stukken van deze voormalige camping af te bonken en in te planten met Guldenroede en in te zaaïen met een wildeplantenmengsel. De firma Buning zal dit voor ons uitvoeren waarna er weer een pareltje toegevoegd wordt aan ons vlinderommetje. Het vlinderommetje is mede goed en veilig te wandelen doordat een flink aantal vrijwilligers, waaronder ons nieuwe lid Lejo Floor, elk jaar rond december de bladhark ter hand neemt en het glibberige blad verwijderd en ook de rest van het jaar een deel van de route bijhoudt. Zo willen we de natuur op een toegankelijke manier dicht bij de bevolking houden.

Jaap Vliegenthart

Rechte ganzerik langs Ekelenbergweg

Watervervuiling bij Idylle

Van verschillende wandelaars kregen wij opnieuw bericht over sterke vervuiling van het water bij Idylle (Vlinderommetje aan de oostkant van Zuidwolde langs de N48). De waterplanten zagen er zwartig uit en er dreef schuim en viezigheid op het water. We hebben een en ander nagevraagd bij de gemeente en de gemeente had zelf ook al problemen geconstateerd. Er is onderzoek

gedaan naar de oorzaak en de firma Buning is met een grote actie aan de gang gegaan om de vervuiling weg te baggeren en het vervuilde water weg te pompen. We hebben aan Fokke Bijker van de gemeente gevraagd om iets te schrijven over de oorzaak en de daar op volgende actie.

Bloeiende brem bij Idylle in betere tijden

Waterberging Zuiderkerkes 2 en IDYLLE

Afgelopen jaar heeft de gemeente (oa. via meldingen en zelf) geconstateerd dat de kwaliteit van het water in de hemelwaterberging Zuiderkerkes 2, waar het Vlinderommetje -hier Idylle geheten- laangsloopt, niet optimaal meer is. Fokke Blijker heeft uitgelegd wat er allemaal gebeurd is:

"In eerste instantie hadden we de oorzaak van de verminderde waterkwaliteit gezocht in een mogelijke klepstoring van ons pompgemaal. Het systeem is namelijk zo ingericht dat het eerste (theoretisch viezere) regenwater dat valt, naar de pomp van het vuilwatersysteem vloeit en wordt weggepompt naar de waterzuivering. De buis van het hemelwaterstelsel zit hoog in de ontvangstput en wordt na ca. 15 minuten of na een bepaalde hoeveelheid m3 regenwater dichtgezet. Het overige hemelwater belandt daarna gewoon in de waterberging. We dachten dat de klep in storting had gestaan en dat daardoor bij het niet afsluiten van de klep, vuilwater uit de ontvangstput terug is gelopen in het hogere hemelwaterstelsel, na een forse regenbui. Destijds hebben we de vijver opgeschoond en de

klep dicht gezet. Sindsdien was er dus geen verbinding meer tussen het vuilwaterstelsel en het hemelwaterstelsel en kon een storting niet meer een risico zijn voor de waterberging. Helaas constateerden we de afgelopen tijd toch dat de waterkwaliteit af en toe nog steeds niet goed is. Er leek zeepachtig water in de berging te komen. Hierop hebben we een riool video inspectie gedaan en is een foutieve aansluiting van vuil water op het hemelwaterstelsel in beeld gekomen. Deze is direct aangepast door de eigenaar. De waterberging is wederom opgeschoond en hersteld.

Voordat we het stelsel weer open zetten (er zitten namelijk ook kleppen die we dicht kunnen zetten om het HWA stelsel geheel af te sluiten van de waterberging en deze hebben we dicht gezet) controleren we of het water van stabiele kwaliteit is in het stelsel. In de tussentijd komt er dus alleen grondwater en rechtstreeks regenwater (niet via HWA riool) in de vijver. Het water in het hemelwaterstelsel wordt nu tijdelijk geheel weggepompt naar de waterzuivering. Momenteel is dit geen probleem voor de waterberging, maar zomers zou de waterberging door een

lagere grondwaterstand, verdamping en te weinig aanbod van regenwater droog komen te staan. Ik wil de verbinding daarom in het voorjaar graag weer open zetten.

We hopen dat de situatie idylle / waterberging nu weer kan herstellen zoals het was tussen ca. 2017 tot 2020, met schoon regenwater in de waterberging en we houden de situatie in de gaten. Bij vragen, nadere afstemming graag even contact met mij opnemen.

*Met vriendelijke groet, Fokke Bijker
Projectleider | Fysieke Leefomgeving |
Civiel*

Werkgroep landschapsbehoud over Huus van Sport en Cultuur

Woensdag 19 januari j.l. was de Natuurvereniging uitgenodigd op het gemeentehuis voor een bespreking over de groenvoorziening bij het nieuwbouwproject Huus voor Sport en Cultuur. Dat komt voort uit de al langer bestaande afspraak dat we bij gemeentelijke bouw- of aanlegprojecten in een vroeg stadium betrokken worden. Dat is plezierig omdat we nu al mee kunnen praten over wat in de omgeving zou moeten blijven. Gesprekspartners namens de gemeente waren Bas Vliegenthart en Fokke Bijker, Joop en ik namens de Natuurvereniging. Zo-

Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoozeveen

f.bijker@dewoldenhoozeveen.nl

Het is vanzelfsprekend dat wij het belangrijk vinden dat de natuur in Zuidwolden en des te meer langs het Vlienderommetje schoon blijft en we willen dus graag het verdere verloop volgen. Daarbij kunnen ook de wandelaars helpen door te melden wanneer er onregelmatigheden te zien zijn. Dat kan gemeld worden bij Fokke Bijker, maar ook bij info@natuurverenigingzuidwolden.nl. Dan zullen wij het doorgeven.

Jaap Vliegenthart

als wellicht bekend zal Het Huus voor Sport en Cultuur worden gebouwd op de plaats waar nu de Boerhoorn en de sport- en gymhal staan.

Tot ons genoegen werd snel duidelijk dat de gemeente pro-actief rekening houdt met groenvoorziening bij het nieuwbouwproject. Zo blijven veel bomen staan en zes bomen die niet kunnen blijven staan worden verplant. Het voorterrein krijgt een beplanting die aansluit bij wat in Drenthe gebruikelijk is en de parkeerplaatsen worden voorzien van open groene betegeling. Het

Overzicht van nieuwe Huus voor Sport en Cultuur

vloeroppervlak van het nieuwe Huus zal vrijwel gelijk blijven aan dat van de sporthal. De dakspanten van de sporthal worden hergebruikt. Op een lager, plat deel van het dak komt sedum. De nieuwbouw krijgt door de houten buitenkant een frisse uitstraling. Kortom: het Huus is een aanwinst voor De Wolden en zal verrijzen temidden van een aantrekkelijke groene omgeving, het hele jaar door.

Onze Natuurvereniging zal actief betrokken blijven bij de nadere invulling (bloemen, planten, struiken, bomen) van de omgeving. Uitgangspunt is dat

er voldoende diversiteit in groen komt wat het aantrekkelijk maakt voor bijen, vlinders en andere insecten.

Voor het verloop van sloop en nieuwbouw, zie onderstaande link <https://www.dewolden.nl/dossiers/huus-voor-sport-en-cultuur>

Voor een impressie van de nieuwbouw, zie onderstaande link <https://www.youtube.com/watch?v=FXkqABcX7jo>

Jan van den Hoek

Kappen....

De Wolden is een agrarische gemeente. Maar ook een groene gemeente met bos en veel bomen. Het landschap gaat ons ter harte. Bomen zijn daarbij belangrijk. Niet alleen de bomen langs de wegen, maar ook de bomen in bosjes en natuurgebieden en de bomen op particuliere grond. Wij proberen bij te houden welke kapvergunningen worden aangevraagd en wij kijken naar plekken waar gekapt wordt. Over deze zaken hebben we regelmatig contact met de gemeente. Soms krijgen we heel duidelijke uitleg, waarom gekapt moet worden en wat er bijgeval aan compensatie geplant wordt.

Houtkap in Veeningen (foto toegestuurd)

Zelfs langs het Vlienderommetje zijn veel meer bomen gekapt dan nodig.

Soms ook gaat het om dingen waar de gemeente niets van weet. Dat gaat ons dan aan het hart omdat grote gezonde bomen worden weggehaald, omdat ze bijvoorbeeld het uitzicht belemmeren, of te veel blad produceren (nota bene de zuurstoffabrieken) Er staat slechts een beperkt aantal bomen op de z.g. Beschermde bomenlijst. Gelukkig zijn de meeste mensen wel blij met bomen, maar hier en daar.....

Het meest zorgelijk is het natuurlijk wanneer mensen bomen kappen die wel op de lijst van beschermde bomen staan, of wanneer zij bomen kappen die van de gemeente zijn of wanneer

zij zonder vergunning bosjes kappen of een houtwal weghalen. Over die dingen bestaan in de gemeente duidelijke richtlijnen. Wanneer wij dat zien of te horen krijgen, dan zitten wij als een bok op de haverkist om dat aan te kaarten. Ieder die dit ziet, kan het altijd zelf aan de gemeente doorgeven. De gemeente geeft NOOIT namen van de melders door! Het kan ook aan ons doorgegeven worden en dan zullen wij het de gemeente of de provinciale inspectie laten weten.

Bestuur natuurvereniging

Aan Jannie Pieper kun je zien hoe groot de spar was die door de storm omviel in het Faliëbergbos

Paddenstoelen in Zuidwolde

Afglopen najaar is veel onderzoek naar paddenstoelen gedaan. Na twee zeer droge jaren met vaak zeer weinig paddenstoelen was het dit jaar aanmerkelijk beter. De excursies in de provincie leverden soms enorme verrassingen op met bijzondere en soms unieke soorten die nieuw voor Nederland waren. In Zuidwolde hebben we zulke grote verrassingen niet gehad, maar we hebben veel leuke dingen gevonden. De meeste aandacht ging echter uit naar

PS Dan heb je dat allemaal opgeschreven en dan passeren stormen Corrie, Dudley, Eunice en Franklin en dan vallen overal bomen om. Gelukkig viel het in onze omgeving nog wel mee, maar toch.... Des te meer reden om zuinig te zijn op de bomen die wel zijn blijven staan.

paddenstoelen op de begraafplaats. In verband met de voorbereiding van het boek over onze begraafplaats, willen we natuurlijk zoveel mogelijk actueel zijn. We vonden ook dit jaar veel vrij zeldzame paddenstoelen op de schrale grasgronden. De Grauwe wasplaat en het Papegaaiwammetje; wasplaatsoorten die we vorig jaar voor het eerst vonden, waren ook nu aanwezig. Ook Kabouterwasplaten vonden we weer, evenals mooie exemplaren van het

Blauwplaatstaalsteeltje (een soort sa-tijnzwam). De eerste hoofdstukken van het boek zijn in concept klaar en het komend jaar besteden we verder aan nog meer onderzoek en schrijven en

Kabouterwasplaat

Bleek spikkelschijfje

Soms valt iets je heel onverwacht ten deel. Ik was half januari met Martin Beekwilder op de Takkenhoogte (eigenlijk vooral op zoek naar de Klapekster, die er toen niet was. We vonden alleen een paar braakballen van deze bijzondere vogel) We hebben heerlijk gewandeld en gekeken naar de bijzondere varen- en wolfsklauwbegroeiing en we letten op vogels zoals de Kuifeenden en de Smienten en zelfs een Bokje. We hadden ook oog voor paddenstoelen, al is de toptijd al verstreken. We keken naar de Reeën in het heideveld. Op de drollen van de Hooglanders zijn in de winter altijd nog wel kleine mestpaddenstoeltjes te vinden. Vooral de oranjekleurige mestbekertjes zijn best opvallend. We hebben dan ook van verschillende plekken foto's gemaakt. Dat is met een relatief eenvoudig toestel nog niet zo gemakkelijk want de schijfjes zijn maar een paar millimeter groot. Thuis gekomen heb ik de foto's op de laptop gezet en uitvergroot. Tot mijn verrassing was op

corrigeren. Eind van het jaar moet het boek vrijwel klaar zijn.

Joop Verburg en Jan Erik Plantinga

Blauwplaatstaalsteeltje

de laatste foto te zien dat er nog een schijfje op die drol zat: een glazig dingetje van nog niet 1 mm. met zwarte spikkels bovenop. Het kostte de nodige moeite maar het werd duidelijk dat het gaat om het Bleek spikkelschijfje (*ascobolus albidus*) De zwartige puntjes bovenop zijn sporenzakjes. Fascinerend om te zien en zo klein dat het geen wonder is, dat op Waarneming.nl geen enkele andere waarneming in Drenthe te vinden is.

Joop Verburg

Bleek spikkelschijfje (tussen borstelbekertjes)

Paddenstoelen in eigen tuin

Ineke Smid woont aan de Boslaan. Ze heeft een kleine tuin waar ze geen andere dingen aan doet dan zorgen dat het gras nu en dan gemaaid wordt en dat de planten wat eigen ruimte houden. In de tuin staat o.a. een flinke berkenboom. Wat ik leuk vind is dat Ineke, hoe klein haar tuin ook is, zich daarin enorm over de natuur verwondert en dat ze er zeer van geniet. Ook dit jaar

Vliegenzwam

attendeerde ze mij weer op verschillende paddenstoelen in haar tuintje. Ik ben er gaan kijken en zag er prachtige Vliegenzwammen en ook wat boleten: een koeienboleet en zelfs een forse Eekhoortjesbrood. Bij elkaar 9 soorten op zo'n kleine oppervlakte. Ook in een kleine tuin kun je veel voor de natuur doen.

JV

Eekhoortjesbrood

Floris

Toen Emmo de Groot en ik op donderdag 10 november op de Takkenhoogte waren, kwamen wij een moeder met zoontje Floris (3 jaar) tegen. Floris was heel geïnteresseerd in wat we deden. Toen we hem de kleine paddenstoeltjes lieten zien, maakte hij ook overal "foto's" van met zijn houten camera. We hebben samen enorm plezier gehad. Zijn moeder Lisa maakte deze foto van Floris met de boswachter. (via Staatsbosbeheer en Drents Landschap kwam de foto bij ons) Zij schreef: Floris is heel gek van paddenstoelen en alles wat in de natuur te zien is. Hij is 3 jaar en heeft nog veel tijd om er op uit te trekken samen met zijn tante en mij. Een boswachter tegenkomen

die je dan van alles uitlegt en laat zien is natuurlijk bere-interessant voor zo'n kleine knul.

Joop Verburg

Floris, de kleine fotograaf met houten fototoestel (Foto: Lisa Bisschop)

Werkgroep Pingo-onderzoek

Een pingo is een heuvel die ontstaan is doordat een ondergrondse ijslens de bodem heeft opgedrukt. Dit gebeurde tijdens de laatste ijstijd toen de bodem geheel bevroren was. Aan het eind van de ijstijd ontdooide de bevroren bodem

en de ondergrondse ijslens als laatst. Daardoor ontstonden kratervormige meren met een wal er om heen, de zogenaamde pingoruïne. Deze meren bleven soms bestaan tijdens de duizenden jaren, maar velen werden op-

gevuld met veen en vormen drassige plekken in het landschap. De Meeuwenplas is een duidelijke pingoruïne. In Drenthe blijken er buitengewoon veel van te bestaan (2500)

Anja Verbers doet onderzoek naar deze pingoruïnes door grondboringen en vraagt daarvoor medewerking van vrijwilligers en studenten.. Ze wordt gesubsidieerd door landschapsbeheer Drenthe. Tot nu toe zijn zo'n 65 locaties onderzocht. Voor enkele jaren hebben enkel leden van onze vereniging hun medewerking verleend en het is indrukwekkend een dergelijke boring mee te maken en de aardlagen van duizenden jaren naar boven te halen. Een kijkje in het verre verleden.

In het najaar deed Anja onderzoek tussen Hoozevee en Hollandse veld en ten Noorden van Koekange. Ik heb een oproep gedaan aan de leden en twee hebben zich aangemeld. Het is echter niet tot een daadwerkelijke medewerking gekomen in verband met de data. Bovendien gaf Anja Verbers aan dat zich veel vrijwilligers hadden aangemeld en ze keuzes moest maken. Misschien dat Anja inde toekomst opnieuw een beroep doet op vrijwilligers en krijgen onze leden nog een keer de kans een dergelijk onderzoek mee te maken.

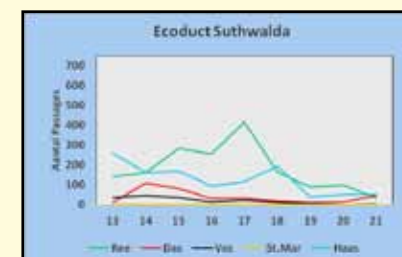
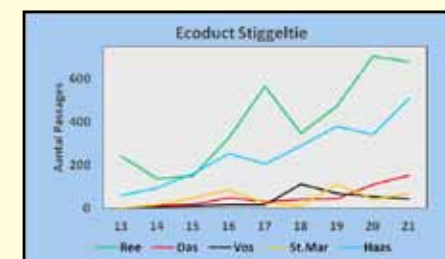
Albert Scholtheis

Jaaroverzicht 2021 van de passages op Stiggeltie en Suthwalda

Opvallend maar niet geheel onverwacht is natuurlijk de niet ophoudende trend dat Stiggeltie meer passages laat dan Suthwalda. Mogelijk is Stiggeltie door de rust ook meer een leefgebied geworden. Bij Suthwalda is er natuurlijk m.n. overdag verstoring door het fietspad. Wat verder mogelijk ook mee kan spelen zijn de vele wandelaars en mountainbikers die het bos

tussen het dorp en het ecoduct veelvuldig gebruiken. Zeker sinds corona is het echt druk, mooi voor ieders gezondheid maar als ree zou ik ook een andere rustplaats kiezen. Hier komt ook bij dat het bos aan de overkant van de N48 echt rustig geworden is sinds de wandel overgang halverwege afgesloten is.

Jaap Vliegthart

Een eik

(Foto :Koop Boer)

Een kleine eikel op de grond
 hij kiemt, hij wortelt en hij groeit
 Ja hij groeit op, maar in twee stammen
 Hoe wonderbaarlijk is het dan
 dat deze stammen halverwege
 elkaar ontmoeten, komen tegen
 Zij groeien daar weer aan elkaar

tot steun wellicht, of als gebaar
 Een levensles van deze boom:
 Al groei je langzaam uit elkaar
 je kunt altijd elkaar ontmoeten
 en dan weer samen verder gaan.

JV

Natuurgenoten is een uitgave van de Vereniging voor
Natuurbescherming Zuidwolde en Omgeving.
www.natuurverenigingzuidwolde.nl